

"Gminny Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2019- 2020"

1. Wprowadzenie.

Zdrowie psychiczne według definicji Światowej Organizacji Zdrowia to "stan pełnego, dobrego samopoczucia fizycznego, psychicznego, ale również taki stan, w którym osoba jest świadoma swojego potencjału, może radzić sobie z problemami, stresem, efektywnie pracować i funkcjonować w społeczeństwie". Promocja zdrowia jest więc procesem zmierzającym do zachowania zdrowia. Działania promocyjne i profilaktyczne często w mniejszym lub większym stopniu zachodzą na siebie. Profilaktyka jest jedną z procedur ingerowania w rzeczywistość społeczną i świadomość kształtowania rozwoju tej rzeczywistości.

Zgodnie z przepisami Ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 roku o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U.z 2018r., poz.1878 ze zm.) ochronę zdrowia psychicznego zapewniają organy administracji rządowej i samorządowej oraz instytucje do tego powołane.

W przypadku samorządu gminnego ochrona zdrowia psychicznego polegać będzie przede wszystkim na realizacji celów głównych i szczegółowych z zakresu- promocji zdrowia psychicznego i zapobiegania zaburzeniom psychicznym oraz zapewnienia osobom z zaburzeniami psychicznymi pomocy i wsparcia społecznego. Ochrona zdrowia psychicznego według ww. ustawy obejmuje zakres zadań:

- 1) promowanie zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom psychicznym,
- 2) zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym, kształtowanie wobec osób z zaburzeniami psychicznymi.
- 3) kształtowanie wobec osób z zaburzeniami psychicznymi właściwych postaw społecznych, a zwłaszcza zrozumienia, tolerancji, życzliwości oraz przeciwdziałania ich dyskryminacji.

Powyższe działania określone w Narodowym Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2017- 2022, który został wprowadzony rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 8 lutego 2017 roku (Dz.U. z 2017r., poz. 458) i określa w szczególności:

- 1) okres jego obowiązywania,
 - 2) dialog sytuacji i zagrożeń dla zdrowia psychicznego, w tym zróżnicowań regionalnych,
 - 3) cele główne i szczegółowe,
 - 4) podmioty biorące udział w jego realizacji,
-

- 4) podmioty biorące udział w jego realizacji,
- 5) sposób realizacji zadań,
- 6) niezbędne działania legislacyjne mające na celu zapewnienie przestrzegania praw osób z zaburzeniami psychicznymi.

Prowadzenie działań określonych w Narodowym Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego należy do zadań własnych samorządów województw, powiatów i gmin, a także zadań Narodowego Funduszu Zdrowia oraz Ministrów właściwych ze względu na charakter działań określonych w Programie. Niniejszy program określa i wyznacza kierunki działania w zakresie poprawy stanu zdrowia psychicznego mieszkańców, zaspokajania ich potrzeb zdrowotnych, bytowych i samorealizacji. Powiązany jest z Gminną Strategią Rozwiązywania Programów Społecznych na lata 2016 - 2020. Nawiązuje do Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2017 - 2022, który mówi, że ochrona zdrowia psychicznego polegać będzie na realizacji celu głównego z zakresu zapewnienia osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej opieki adekwatnej do ich potrzeb oraz celu szczegółowego polegającego na udzielaniu wsparcia psychologiczno-pedagogicznego uczniom, rodzicom i nauczycielom oraz udzielenie pomocy psychologiczno- pedagogicznej dzieciom i młodzieży w przedszkolach, szkołach i placówkach.

2. Podstawa prawna.

Podstawę do podejmowania działań w zakresie ochrony zdrowia, w tym zdrowia psychicznego wyznaczają następujące akty prawne:

1. Ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o **samorządzie gminnym** (Dz.U. z 2018r.,poz.994 ze zm.), zgodnie z którą do zadań własnych gminy należy zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty z zakresu ochrony zdrowia.
 2. Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 roku o **ochronie zdrowia psychicznego** (Dz.U. z 2018r.,poz. 1878) zgodnie z którą ochronę zdrowia psychicznego zapewniają organy administracji rządowej i samorządowej oraz instytucje do tego powołane.
 3. Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o **pomocy społecznej** (Dz.U.z 2015r.,poz.1508 ze zm.) zgodnie z którą do zadań własnych Gminy należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.
 4. **Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016- 2020** przyjęta Uchwałą Nr XX/125/15 z dnia 7 grudnia 2015 roku Rady Gminy Kwidzyn
 5. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o **przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie** (Dz.U.z2015r.,poz.1390).
-

6. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o **przeciwdziałaniu narkomanii** (Dz.U. z 2018r., poz. 1030 ze zm.)

7. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o **wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej** (Dz.U. z 2015r. poz. 1390), zgodnie z którą wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowanych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełnienia tych funkcji.

8. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2004 roku o **działalności pożytku publicznego i o wolontariacie** (Dz.U. z 2018r., poz. 450 ze zm.)

9. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 roku o **świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych** (Dz.U. z 2018r., poz. 1510 ze zm.), co oznacza zapewnienie równego dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej.

10. Ustawa z dnia 26 października 1982r. o **wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi** (Dz.U. z 2016r., poz. 487 ze zm.), zgodnie z którą do jednostek samorządu terytorialnego należy prowadzenie działań informacyjno- edukacyjnych, w tym kampanii edukacyjnych, dotyczących ryzyka szkód wynikających ze spożywania alkoholu dla konsumentów i ich otoczenia, w zakresie poprawy stanu zdrowia psychicznego mieszkańców, zaspokajania ich potrzeb zdrowotnych, bytowych i samorealizacji.

11. **Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 4 sierpnia 2016r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016- 2020** (Dz.U. z 2016r., poz. 1492), na podstawie którego jednostki samorządu terytorialnego zobowiązane są do opracowania i realizacji samorządowych programów lub strategii ochrony zdrowia psychicznego, prowadzenia działań na rzecz upowszechnienia wiedzy na temat zdrowia psychicznego i jego uwarunkowań, kształtowania przekonań, postaw, zachowań i stylu życia wspierającego zdrowie psychiczne, rozwijania umiejętności radzenia sobie w sytuacjach zagrażających zdrowiu psychicznemu.

12. **Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 8 lutego 2017r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2017- 2022** (Dz.U. z 2017r., poz. 458), którego cele szczegółowe wytyczają kierunki postępowania w zakresie zapewnienia osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej opieki adekwatnej do ich potrzeb; w zakresie prowadzenia działań na rzecz zapobiegania stygmatyzacji i dyskryminacji osób z zaburzeniami psychicznymi; w zakresie monitorowania i oceny skuteczności działań realizowanych w ramach Programu.

3. Działania zapobiegawcze w zakresie ochrony zdrowia psychicznego

Zgodnie z ustawą o ochronie zdrowia psychicznego osoby z zaburzeniami psychicznymi to: osoby chore psychicznie (wykazujące zaburzenia psychiatryczne),

- osoby upośledzone umysłowo,

- osoby wykazujące inne zakłócenia czynności psychicznych, które zgodnie ze stanem wiedzy

medycznej zaliczane są do zaburzeń psychicznych, a osoby te wymagają świadczeń zdrowotnych lub innych form pomocy i opieki niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym lub społecznym.

Działania zapobiegawcze w zakresie ochrony zdrowia psychicznego podejmowane są głównie: wobec dzieci, młodzieży i osób starszych oraz osób znajdujących się w sytuacjach stwarzających zagrożenie dla ich zdrowia psychicznego. Działania te obejmują:

- stosowanie zasad ochrony zdrowia psychicznego w pracy szkół, placówek oświatowych, opiekuńczo-wychowawczych, resocjalizacyjnych;
- tworzenie placówek rozwijających działalność zapobiegawczą, przede wszystkim poradnictwa psychologicznego oraz placówek specjalistycznych z uwzględnieniem wczesnego rozpoznawania potrzeb dzieci z zaburzeniami rozwoju psychoruchowego,
- wspieranie grup samopomocy w zakresie ochrony zdrowia psychicznego przez zakłady opieki zdrowotnej
- wprowadzenie zagadnień ochrony zdrowia psychicznego do programu przygotowania zawodowego osób zajmujących się wychowaniem, nauczaniem, resocjalizacją, leczeniem i opieką, zarządzaniem i organizacją pracy oraz organizacją wypoczynku,
- podejmowanie badań naukowych służących umacnianiu zdrowia psychicznego i zapobieganiu zaburzeniom psychicznym,
- uwzględnienie zagadnień zdrowia psychicznego w działalności publicznych środków masowego przekazu,
- działania edukacyjne w zakresie zdrowia psychicznego

4. Wsparcie osób z zaburzeniami psychicznymi.

1. Poradnictwo socjalno-bytowe oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.
 2. Podejmowanie działań interwencyjnych w celu umieszczenia osoby w szpitalu psychiatrycznym bez zgody.
 3. Podejmowanie działań w celu uzyskania postanowienia sądu o umieszczenie w szpitalu psychiatrycznym, w zakładzie opiekuńczo- wychowawczym, w domu pomocy społecznej, w ZOL- pomoc w wykonaniu postanowienia.
 - 4 Kierowanie do Domu Pomocy Społecznej,
 5. Pomoc rodzinom w radzeniu sobie z następstwami choroby w ramach pracy socjalnej,
 6. Realizacja zadań Wynikających z ustaw: o ochronie zdrowia psychicznego oraz pomocy społecznej.
 7. Działania zapobiegające wykluczeniu społecznemu osób z zaburzeniami psychicznymi.
- Opieka zdrowotna realizowana jest w ramach podstawowej opieki w formie doraźnej,
-

ambulatoryjnej, finansowanych z Narodowego Funduszu Zdrowia.

5. Priorytety.

Wyznacznikiem do określenia priorytetów i kierunków podejmowanych działań w zakresie ochrony zdrowia psychicznego jest Narodowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2017- 2022. Priorytety dla Gminy Kwidzyn są spójne z Narodowym Programem Ochrony Zdrowia Psychicznego.

Główne cele programu brzmią:

- 1) zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej opieki adekwatnej do ich potrzeb;
- 2) prowadzenie działań na rzecz zapobiegania stygmatyzacji i dyskryminacji osób z zaburzeniami psychicznymi;
- 3) monitorowanie i ocena skuteczności działań realizowanych w ramach Programu.

Gmina w ramach Gminnego Programu będzie podejmować działania poprzez:

1. Zbieranie informacji o potrzebach i uwarunkowaniach zdrowotnych mieszkańców
2. Promocja zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom psychicznym.
3. Zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi pomocy niezbędnej do życia w środowisku rodzinnym i społecznym.
4. Wczesna profilaktyka, wykrywanie zaburzeń psychicznych swoistych dla okresu dzieciństwa i dorastania oraz wczesnych form zaburzeń psychicznych i zachowania
5. Oddziaływanie na środowiska zagrożone od alkoholu i środków odurzających oraz przemocy poprzez organizowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży,
6. Współpraca z jednostkami gminnymi w zakresie wczesnego rozpoznawania zaburzeń.

6. Realizatorzy programu

Program wdrażać będą:

1) realizatorzy:

- Urząd Gminy Kwidzyn we współpracy z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kwidzynie i Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- placówki oświatowe z terenu Gminy Kwidzyn,

2) partnerzy wspierający:

- Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej,
 - Powiat Kwidzyński
-

7. Działania

1. Promocja zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom psychicznym.
2. Upowszechnianie wiedzy na temat zdrowia psychicznego, kształtowanie zachowań i stylów życia korzystnych dla zdrowia psychicznego, rozwijanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach zagrażających zdrowiu psychicznemu.
3. Przeciwdziałanie stygmatyzacji, dyskryminacji i wykluczeniu społecznemu osób z zaburzeniami psychicznymi.
4. Zwiększenie integracji społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi.

8. Harmonogram działań Gminnego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2019- 2020

Działanie	Zadania	Podmioty odpowiedzialne	Wskaźniki
1. Promocja zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom psychicznym oraz poprawa jakości życia osób starszych.	<ol style="list-style-type: none"> 1) Przeprowadzenie konkursów szkolnych nt; zdrowego stylu życia 2) Organizowanie kampanii na rzecz zdrowego stylu życia. 3) Prelekcje nt. „Wpływ zdrowego żywienia i aktywności fizycznej na jakość życia osób starszych” 	placówki oświatowe, Urząd Gminy Kwidzyn, Gminny Ośrodek Kultury w Kwidzynie, zakłady opieki zdrowotnej	- ile konkursów przeprowadzono - ile kampanii zorganizowano - ile osób uczestniczyło w prelekcjach
2. Upowszechnianie wiedzy na temat zdrowia psychicznego, kształtowanie zachowań i stylów życia korzystnych dla zdrowia psychicznego. Rozwijanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach zagrażających zdrowiu psychicznemu.	<ol style="list-style-type: none"> 1) Organizowanie spotkań z rodzicami i uczniami w formie prelekcji nt. ochrony zdrowia psychicznego. 2) Wprowadzenie programów profilaktycznych dotyczących: - uzależnień, - przemocy, - zdrowego odżywiania, - anoreksji, depresji. 3) Poradnictwo i pomoc w sytuacjach kryzysowych zagrażających zdrowiu psychicznemu. 	placówki oświatowe, Urząd Gminy Kwidzyn, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kwidzynie, zakłady opieki zdrowotnej	-liczba spotkań zorganizowanych - liczba programów profilaktycznych -liczba udzielonych porad
3. Przeciwdziałanie stygmatyzacji, dyskryminacji i wykluczeniu społecznemu osób z zaburzeniami.	<ol style="list-style-type: none"> 1) Organizowanie działań wspierających w sytuacjach zagrażających zdrowiu psychicznemu m.in. wynikających z długotrwałego bezrobocia, bezdomności, ubóstwa. 2) Organizowanie form wsparcia w środowisku lokalnym poprzez realizację specjalistycznych usług opiekuńczych, prowadzenie mieszkania socjalnego w sytuacjach kryzysowych. 3) Prowadzenie kampanii informacyjnych skierowanych na wywołanie postaw zrozumienia i akceptacji dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz działań 	Urząd Gminy Kwidzyn, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kwidzynie, Powiatowy Urząd Pracy w Kwidzynie, zakłady opieki zdrowotnej	-liczba podjętych działań -liczba kampanii zorganizowanych - liczba osób, które udało się zaaktywizować

	<p>edukacyjnych w przedszkolach i szkołach oraz innych jednostkach przeciwdziałających dyskryminowaniu osób z zaburzeniami psychicznymi.</p> <p>4) Aktywizacja zawodowa i społeczna osób z zaburzeniami psychicznymi.</p>		
<p>Zwiększenie integracji społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi.</p>	<p>1) Rozwój pomocy sąsiedzkiej i wolontariatu.</p> <p>2) Organizowanie grup wsparcia dla osób starszych i samotnych.</p> <p>3) Organizowanie spotkań integracyjnych.</p> <p>4) Zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi pomocy niezbędnej do życia w środowisku rodzinnym i społecznym.</p> <p>5) Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Kwidzynie, Powiatowym Urzędem Pracy w Kwidzynie w zakresie aktywizacji społecznej i zawodowej osób z zaburzeniami psychicznymi.</p>	<p>Urząd Gminy Kwidzyn, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kwidzynie, placówki oświatowe, zakłady opieki zdrowotnej</p>	<p>- liczba uczestników grup wsparcia i spotkań</p> <p>- formy pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi</p> <p>- rodzaje współpracy z instytucjami</p>

9. Finansowanie.

Finansowanie Programu odbywać się będzie w ramach środków budżetu Gminy Kwidzyn oraz budżetów placówek oświatowych, zakładów opieki zdrowotnej i Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kwidzynie, dotacji oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.

10. Sprawozdawczość.

Do dnia 30 marca każdego roku Wójt Gminy Kwidzyn będzie przedkładał Radzie Gminy Kwidzyn sprawozdanie z realizacji Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2019 – 2020.